

Маркетинг

УДК: 327:338.1:339:656

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15068235>

Обґрунтування стратегічних імперативів розвитку транспортних підприємств в умовах євроінтеграції

Костюк Юрій Святославович

аспірант кафедри маркетингу і логістики, Національний університет
«Львівська політехніка»,
<https://orcid.org/0009-0002-4652-1357>

Гринів Наталія Теодозіївна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу і
логістики, Національний університет «Львівська політехніка»,
<https://orcid.org/0000-0002-7255-8578>

Костюк Ольга Святославівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу і
логістики, Національний університет «Львівська політехніка»,
<https://orcid.org/0000-0002-3499-2787>

Прийнято: 18.02.2025 | Опубліковано: 28.02.2025

***Анотація.** Метою статті є дослідження стану транспортної галузі України в умовах євроінтеграції, визначення стратегічних імперативів її розвитку та окреслення ключових викликів і можливостей для розвитку*

транспортних підприємств.

Методологічним підґрунтям досліджень стали методи пізнання, аналізу та синтезу, а також формалізований, логічний та статистично порівняльний методи.

Практична значимість дослідження полягає у обґрунтуванні того, що на сучасному етапі українським транспортним підприємствам та транспортній галузі необхідно здійснити інтеграційні процеси в європейський транспортний простір через модернізацію інфраструктури та гармонізацію стандартів перевезень. На основі аналізу і оцінки стану транспортних процесів розглянуто стратегічні напрями щодо розвитку мультимодальних перевезень, впровадження європейських стандартів та реформування нормативно-правової бази. Визначені можливості допоможуть транспортним підприємствам ідентифікувати основні виклики та сформувати дії, які позитивно відобразяться на рівні конкурентоздатності в умовах здійснення діяльності на внутрішньому та міжнародному ринках.

Зроблені висновки на основі аналізу стану транспортної галузі України, оцінки динаміки її розвитку в умовах євроінтеграції та обґрунтуванні стратегічних кроків для її модернізації, дозволили визначити заходи, які спрямовані на підвищення ефективності діяльності транспортних підприємств, покращенні нормативного регулювання та залученні інвестицій для розбудови конкурентоспроможного транспортного сектору.

Ключові слова: *транспортна галузь, євроінтеграція, європейські стандарти, стратегічні імперативи, програмна ініціатива «Європейський зелений курс».*

Substantiation of strategic imperatives for the development of transport enterprises in the context of European integration

Yurii Kostiuk

Postgraduate student of the Department of Marketing and Logistics,
Lviv Polytechnic National University,
<https://orcid.org/0009-0002-4652-1357>

Nataliya Hryniv

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Marketing and Logistics, Lviv Polytechnic National University,
<https://orcid.org/0000-0002-7255-8578>

Olha Kostiuk

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Marketing and Logistics, Lviv Polytechnic National University,
<https://orcid.org/0000-0002-3499-2787>

Annotation. *The purpose of the article is to study the state of the transport industry of Ukraine in the context of European integration, to determine the strategic directions of its development and to outline the key challenges and opportunities for the development of transport enterprises.*

The methodological basis of the research is the methods of cognition, analysis and synthesis, as well as formalized, logical and statistical comparative methods.

The practical significance of the study lies in the substantiation that at the present stage, Ukrainian transport enterprises and the transport industry need to carry out integration processes into the European transport space through the modernization of infrastructure and harmonization of transport standards. Based on

the analysis and assessment of the state of transport processes, the article considers strategic directions for the development of multimodal transport, implementation of European standards and reform of the regulatory framework. The identified opportunities will help transport companies identify the main challenges and formulate actions that will positively affect the level of competitiveness in the context of operating in the domestic and international markets.

The conclusions drawn on the basis of the analysis of the state of the transport industry of Ukraine, assessment of the dynamics of its development in the context of European integration and substantiation of strategic steps for its modernization, allowed to identify measures aimed at improving the efficiency of transport enterprises, improving regulatory framework and attracting investments to build a competitive transport sector

Keywords: *transport sector, European integration, European standards, strategic imperatives, programmer initiative “European Green Deal”.*

Постановка проблеми. З початку повномасштабного вторгнення російських військ на територію України, сфера підприємництва зазнала великих втрат, більша половина виробничих і торговельних підприємств була зруйнована, працівники підприємств були змушені виїжджати в інші регіони України, а частина мігрувала за кордон. Економічний та соціальний розвиток більшості регіонів України значно знизився. Аналізуючи стан «виживших» підприємств і організацій, а також можливостей для розвитку бізнесу, сьогодні – найбільш ефективними виявились підприємства, що зайняті транспортно-логістичним обслуговування. Враховуючи той факт, що через війну на території України зазнали великих руйнувань важливі об'єкти інфраструктурно-транспортного забезпечення, заборонені польоти цивільної авіації, руйнування автомобільних та залізничних шляхів, все ж таки більшого значення все ще має автомобільний та залізничний транспорт. Тому

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

визначення перспективних напрямів, стратегічних шляхів та можливостей для розвитку транспортних підприємств в період війни та післявоєнного відновлення на сьогодні потребує досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням та оцінкою транспортної галузі в умовах співпраці з ЄС приділено чимало наукових праць українських науковців. Зокрема питання державного регулювання транспортної галузі розглянуто в працях Ю.О. Крихтіни [2], можливості для модернізації та ефективної роботи транспортної системи в умовах глобалізації досліджено у роботах Деркач Є.М. [8], Крейденко В. [10], О.І. Никифорок [7]. Можливості наближень транспортної системи України відповідно до норм і стандартів ЄС розкрито у працях Г. Трипольської [5] і Є.М. Деркач [8] та ін.

Зважаючи на сьогоднішні умови, в яких перебуває Україна, а також визначаючи особливість транспортної галузі як одного з важливих напрямів піднесення економічного розвитку країни актуальність діагностики та обґрунтування стратегічних можливостей для розвитку галузі в умовах євроінтеграційних відносин є важливим і необхідним.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження стану транспортної галузі України в умовах євроінтеграції, визначення стратегічних імперативів її розвитку та окреслення ключових викликів і можливостей для розвитку транспортних підприємств.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Обґрунтування стратегічних імперативів розвитку транспортних підприємств в умовах євроінтеграції – саме в такій інтерпретації в науковій літературі не досліджено загальну проблему, що було зроблено у цій роботі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток євроінтеграційної співпраці України та країн ЄС в останні часи позитивно впливає на зміни у бізнес-середовищі транспортного обслуговування нашої держави. Угоди про співпрацю України з ЄС, двосторонні програми, які спрямовані на допомогу

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

розширення бізнесу, грантові програми розвитку малого та середнього бізнесу визначають перспективи функціонування суб'єктів транспортної діяльності в бізнес-середовищі, максимальному задоволенні потреб ринку в необхідних товарах та послугах перевезення, а також допомагають приймати ефективні рішення в напрямку як економічної розбудови України, так і розширення можливостей здійснювати економічну діяльність в Європейських країнах. Спільна транспортна політика ЄС з Україною визначає транспортно-логістичну галузь не тільки як головний напрям економічного підйому країни, а також вказує на можливість налагодження ефективних міжнародних торговельних зв'язків з країнами учасниць ЄС.

Оновлена та схвалена у 2024 році Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року визначає основні імперативи щодо підвищення інституційної спроможності органів управління транспортного сектору, сприяння розвитку трудо-ресурсного капіталу, цифровізації галузі щодо провадження галузевих реформ, а також підтримання євроінтеграційного курсу України. Першочерговим завданням має бути приведення у відповідність українського законодавства до нормативно-правових актів Європейського Союзу, використання європейських стандартів здійснення транспортного обслуговування та об'єднання національної транспортної мережі з Транс'європейською [1].

Загалом, транспортно-логістична діяльність являється однією з ключових напрямів діяльності, яка допомагає забезпечувати роботу більшості галузей економіки, а це в свою чергу впливає на – покращення розвитку України вцілому, формування відповідного конкурентного рівня українських продуцентів, налагодження експортно-імпортних зв'язків з країнами ЄС [2].

За останні 2 роки динаміка транспортних перевезень автомобільним та залізничним транспортом показує зростаючу тенденцію. Згідно аналітичного огляду транспортної галузі за 2024 рік визначено, що протягом вказаного

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

періоду Україна досягла значних успіхів в цій сфері, особливо актуальними постали питання у вирішенні проблем інфраструктурного забезпечення, корегування нормативно-правової бази та підвищення попиту на міжнародні перевезення як пасажирів, так і вантажів [3]. Зокрема, загальний обсяг вантажоперевезень збільшився за 2024 рік в порівнянні з 2023 роком на 22% становив 146,9 мільйонів тон. Експортно-імпортні операції також показали зростаючу динаміку (табл.1). Протягом аналізованого періоду статистичні дані зовнішньої торгівлі товарами і послугами вказують, що підвищення в порівнянні з 2023 роком відбулось на 15% щодо експортних та 11% - імпортних операцій [4].

Таблиця 1

Зовнішньо-торговельна діяльність України за 2024 рік з країнами світу*[4]

	Експорт		Імпорт	
	тис.дол. США	у % до 2023	тис.дол. США	у % до 2023
Усього	41733116,1	115,3	70751215,5	111,3
у тому числі				
Болгарія	1133587,5	125,3	2360110,8	106,2
Єгипет	1636386,3	150,8	219196,0	108,9
Іспанія	2863457,0	142,6	853520,5	96,1
Італія	1935653,7	125,9	2575840,4	113,1
Китай	2393840,8	99,5	14363334,0	137,5
Литва	594741,0	94,7	1194393,3	91,9
Нідерланди	1990368,4	133,5	916503,0	88,5
Німеччина	2840752,1	140,7	5385047,3	106,4
Польща	4708910,6	99,0	6988059,3	106,2
Республіка Молдова	945614,4	115,5	150087,6	92,7
Румунія	1762025,1	46,8	1709532,4	109,1
Саудівська Аравія	368251,6	126,5	313298,8	92,7
Сербія	130135,9	96,4	215618,0	117,1
Словаччина	942632,1	87,8	2001052,5	119,3
Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	611214,8	170,1	1269922,2	116,4
США	874892,8	168,7	3471586,1	121,3
Туніс	330979,6	220,7	32611,4	123,4
Туреччина	2207967,0	93,2	4240783,5	89,8

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Угорщина	1152058,1	97,2	1620420,9	116,8
Узбекистан	166300,0	115,2	110821,9	57,9
Фінляндія	46054,8	103,7	240989,0	84,9
Франція	737760,1	153,2	1620807,6	92,1
Чехія	919775,6	92,3	2475898,3	138,4
Швейцарія	106656,7	68,2	494101,3	54,1
Швеція	95500,2	128,0	994583,1	131,4
Японія	37882,4	108,1	948072,5	104,4

** в таблиці зведені авторами показники по країнах, які здійснили найбільші торговельні операції з Україною у 2024 році*

Найбільше торгівля товарами і надання послуг відбулася завдяки налагодженій співпраці щодо поставки в країни ЄС, а також Єгипет, Китай, Туреччину. Найбільшими імпортерами є Китай, Польща, Туреччина та Німеччина.

Якщо аналізувати в регіональному розрізі, то найбільше залучені до зовнішньої торгівлі регіони України – м. Київ, Дніпропетровська та Львівська області, а також області, де обсяг продажу коливався від 1500000 тис. дол. США до 6000000 тис. дол. США – Закарпатська, Запорізька, Київська та Одеська. (рис.1.)

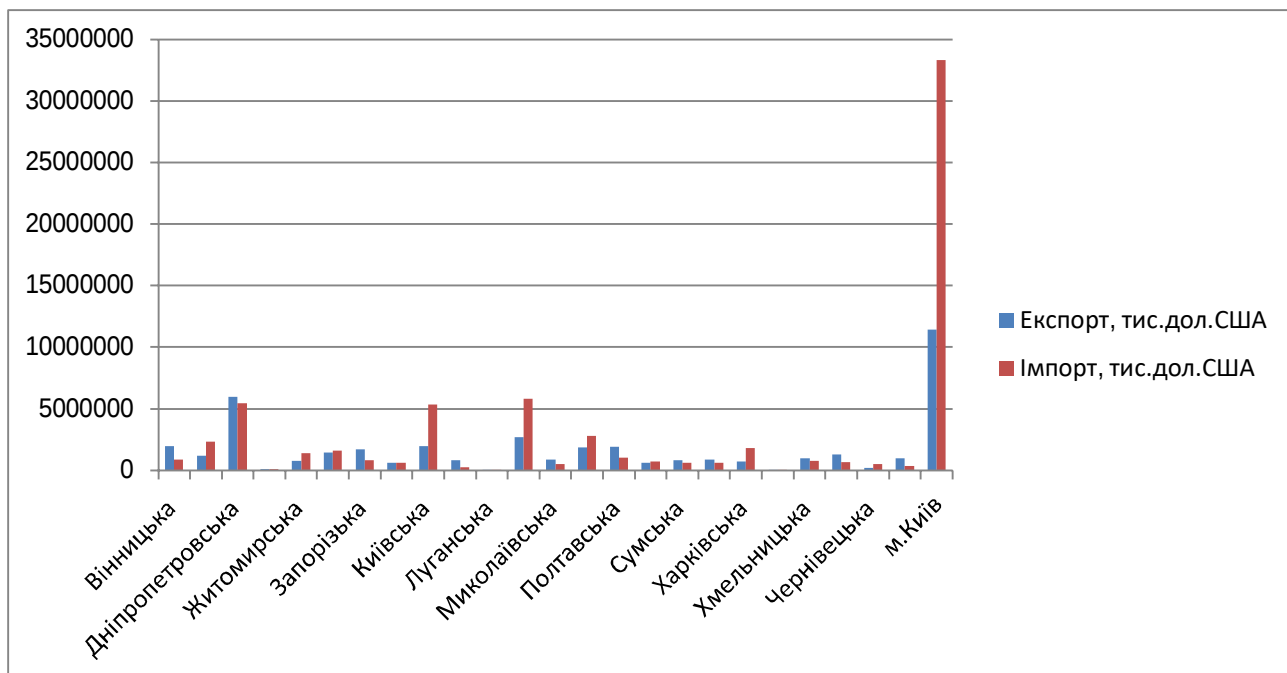

Рис.1. Показники обсягу зовнішньоторгівельного обороту України в розрізі регіонів за 2024 р.*

**Згруповано автором на основі джерела [4]*

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Щодо окремих видів товарів, то в структурі обсягів товарообороту найбільше експортувались зернові культури, деревина та вироби з неї, недорогоцінні чорні метали та електричні машини (табл.2).

Таблиця 2
Товарна структура зовнішньої торгівлі України у 2024 році в порівнянні з 2023 роком (експорт) [4]

	Експорт	
	тис.дол. США	у % до 2023
Продукти рослинного походження	13527637,7	115,5
в тому числі:	9418264,5	113,4
-зернові культури		
-насіння і плоди олійних рослин	3393753,7	120,4
Деревина і вироби з деревини	1465659,5	98,1
Недорогоцінні метали та вироби з них	4456346,9	113,8
в тому числі: -чорні метали	3096343,2	116,9
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	3142905,5	119,9
в тому числі: електричні машини	2278029,5	136,9

*Згруповано автором на основі джерела [4]

Зрозумілим є той факт, що задля покращення інфраструктурного забезпечення роботи підприємств транспортної галузі в Україні за останній рік частково вдалося відновити транспортні шляхи та налагодити ефективну співпрацю з прикордонними територіями та країнами – учасниками ЄС щодо регулювання руху та доступності переміщення транспорту і здійснення перевезень міжнародного значення. Це стосувалось як автомобільного так і залізничного транспорту України, зокрема було реконструйовано 339 кілометрів залізничних колій, відновлено вісім стратегічно мостових конструкцій.

Завдяки міжнародним програмам ЄС «Механізм «Сполучення Європи» (CEF) та регіональних ініціатив (ТРАСЕКА) в міжнародному напрямі вдалося отримати допомогу в розмірі 45 мільйонів євро для реконструкцій дорожніх

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

шляхів, що буде вподальшому сприяти підвищенню рівня міжнародної конкурентоспроможності транспортно-логістичних підприємств України. Добре розроблена логістична маршрутизація та можливості співпраці з міжнародними компаніями-перевізниками пришвидшить процес підвищення економічної ефективності операцій пов'язаних з обслуговування міжнародного ринку [5, 6].

Ще одним важливим пунктом є вдосконалення нормативно-правової бази регулювання діяльності транспортних підприємств та здійснення внутрішніх і міжнародних перевезень. Зокрема, оновлена та схвалена національна транспортна стратегія до 2030 року враховує вимоги ЄС щодо впровадження інноваційного підходу до організації транспортних перевезень відповідно до запропонованих пріоритетних напрямів. Крім того питання екологізації, постає як основний орієнтир на здійснення модернізацій щодо використання транспортних засобів [1, 7].

З огляду на перспективні можливості «підлаштовування» української транспортної галузі до європейських стандартів, наявності вимог, правил, допомог, а також для вибудовування ще більш тіснішої співпраці та забезпеченні підвищення конкурентоздатності і розвитку транспортних підприємств необхідно провести пріоритизацію стратегічних можливостей в цьому напрямі [8].

Зрозуміло, що у першу чергу необхідно й надалі здійснювати відновлення та реконструкцію основних транспортних шляхів та об'єктів інфраструктурного забезпечення, які вплинуть на покращення мобільності та безпечність здійснення транспортного обслуговування як внутрішнього так і міжнародного ринку. Допомога, яка виділяється ЄС відповідно до програм, угод та домовленостей, повинна першочергово використовуватись в цьому напрямі.

Прийнята в ЄС програмна ініціатива «Європейський зелений курс»

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

повинна також бути розглянута та запроваджена в Україні, так як вона саме і визначає врахування економіко-соціального розвитку та екологічного впливу. Проведення електрифікації автотранспортних парків в повному обсязі допоможе надалі в економічному плані знизити транспортні витрати, в екологічному плані – покращити стан навколишнього середовища, зменшити кількість викидів та газів в повітря, шумів, направити дії на використання відновлюваних джерел. В соціальному аспекті можуть б прийняті рішення щодо покращення безпечних умов перевезення вантажів, населення, роботи водіїв тощо.

Ще важливим стратегічним напрямом є спрощення мультимодальних перевезень, які допоможуть більш оптимальніше визначати маршрути, розвантажити навантаженість на залізничні інфраструктурні об'єкти, модифікувати складські господарства та більш ефективніше виконувати внутрішні та міжнародні перевезення. В травні 2024 року Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України оприлюднило проект внесення змін до закону України «Про мультимодальні перевезення», метою яких було усунення деяких правових суперечностей здійснення перевезень, а також тим самим удосконалити підтримку транспортної галузі з боку держави. Наразі даний проєкт поки ще не схвалений.

Неабияку роль в сучасному світі почала відігравати цифровізація. Використання цифрових інструментів, «розумних» технологій уможлиблює майже повністю модернізувати та змінити організацію і ведення діяльності. Транспортна галузь також підпадає під вплив цифрових впроваджень. Особливо це відображається на вдосконаленні процесів управління транспортними засобами, перетворюючи їх на автоматизовані механізми. В першу чергу це допоможе оптимізувати логістичні маршрути здійснення перевезень, електронно управляти вантажопотоками, налагодити ефективну систему відстежування вантажів та транспортних засобів, перевіряти їх стан в

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

процесі руху, а також вплине на підвищення ефективності роботи транспортних підприємств та зниження витрат. Перевага «розумності» в таких технологіях дозволяє більш безпечніше надавати послуги з перевезення, швидше приймати та обробляти замовлення, а також ефективніше організовувати доставку вантажів.

В бізнес секторі транспортного забезпечення важливим стратегічним напрямом й надалі має залишатись залучення інвестицій для створення і розвитку центрів, транспортних вузлів для автомобільних та залізничних перевезень [7]. З огляду на ситуацію в Україні, найбільш зручним розташування таких хабів має бути захід України, що найбільш наближений до кордонів і більше має можливостей для здійснення транспортно-логістичних перевезень. Інфраструктурна модернізація повинна посприяти формуванню станцій та баз де буде можливість зберігати сировинні ресурси для більш зручнішої організації складування, загрузки, перевезень та швидшого виконання замовлень.

Загалом, для розвитку транспортної галузі в Україні необхідно більше орієнтуватись на основні директиви Європейського Союзу[9]. За словами заступника голови парламентського комітету з питань транспорту та інфраструктури В. Крейденко в Україні виконано лише 58% вимог реформ у транспортній сфері, що визначені в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС [10]. Частина основних вимог, які потребують подальшого вирішення це:

- встановлення чітких правил щодо організації і фінансування доступних та якісних громадських пасажирських перевезень; для безпечності здійснення перевезень в обов'язковому порядку на всіх транспортних засобах має місце встановлення пристроїв обмеження швидкості;
- провести реформування залізничної системи щодо диференціації структур за організаційною та управлінською діяльностями, що допоможе зменшити ризик монополізації в цій сфері;

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

- створення транскордонних транспортних коридорів, що допоможе вплинути на підвищення конкурентоспроможності перевезень вантажів;
- формування залізничної та автотранспортної системи на умовах інтероперабельності (безперешкодно взаємодіяти) з іншими засобами новітніх технологій;
- вимоги до кваліфікацій працівників транспортних підприємств, їх підготовка та сертифікація
- здійснення регулювання діяльності перевізників, для забезпечення прозорих умови діяльності та стимулювання конкуренції;
- встановлення вимог до здійснення перевезень небезпечних вантажів з приводу запобігання небезпеці при транспортуванні та захисту навколишнього середовища.

Виконання цих вимог допоможе покращити транспортну галузь та прискорить можливості євроінтеграційного руху України.

Висновки досліджень. Розвиток транспортної галузі України в умовах євроінтеграції є стратегічно важливим напрямом економічного відновлення та зростання країни. Попри виклики, спричинені війною, сектор демонструє позитивну динаміку, зокрема зростання обсягів перевезень і зовнішньоторгівельних операцій. Важливу роль в цьому процесі відіграють міжнародна співпраця, державні програми модернізації та адаптації до європейських стандартів. Основними напрямками розвитку є: відновлення та модернізація інфраструктури, зокрема шляхів, мостів і транспортних вузлів; екологізація транспорту шляхом впровадження програм на кшталт «Європейського зеленого курсу»; цифровізація та автоматизація логістичних процесів; спрощення мультимодальних перевезень для оптимізації маршрутів і підвищення ефективності перевезень; залучення інвестицій у транспортні аби та логістичні центри, особливо у прикордонних регіонах; гармонізація з нормами ЄС, зокрема щодо регулювання перевезень, підготовки кадрів і

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

безпеки транспорту. Впровадження виокремлених заходів допоможе Україні інтегруватися в європейську транспорту систему, підвищити конкурентоспроможність галузі та сприяти економічному зростанню держави.

Список використаних джерел

1. Національна транспортна стратегія до 2030 року. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mtu.gov.ua/news/36298.html> <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-2024-%D0%BF#Text> (Дата звернення: 28.01.2025)
2. Крихтіна Ю. О. Державна політика розвитку транспортної галузі України: теорія, методологія, практика : монографія. Харків: «Діса плюс», 2022. 336 с
URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/15498/1/Krykhtina.pdf>
3. Аналітичний огляд транспортної галузі за 2024 рік URL: <https://neolit.ua/ua/articles/analitychnyj-oglyad-transportnoyi-galuzi-za-2024-rik/> (Дата звернення: 30.01.2025)
4. Державна статистика України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (Дата звернення: 02.02.2024)
5. Трипольська Г. Рекомендації до транспортного законодавства України з урахуванням практик ЄС. Київ, 2020. 39 с. URL: https://ua.boell.org/sites/default/files/2021-02/Doslidzhennia_transport_23.02_v.2.pdf (Дата звернення: 10.02.2025)
6. Петрик І.В., Бочко О.Ю. Вимірювання ефективного функціонування логістики в Україні із застосуванням Logistics Performance Index. *Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 574-581.
7. Никифоруک О. І. Інструменти та механізми модернізації транспортної інфраструктури: зарубіжний досвід і українські реалії. *Економіка і прогнозування*. 2012. № 3. С. 64-78. URL: https://eip.org.ua/docs/EP_12_3_64.pdf
8. Деркач Є.М. Щодо врахування європейських перспектив у правовому

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

забезпеченні транспортної політики України. *Право і суспільство*. Серія: Господарське право і процес. 2017. № 4. С. 76-83. [in Ukrainian]

9. Угода між Україною та Європейським Союзом про вантажні перевезення автомобільним транспортом, затверджена Указом Президента України від 16 вер. 2022 р. № 654/2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-22#Text (Дата звернення: 17.02.2025)

10. Крейденко В. Шлях до ЄС: які європейські транспортні стандарти необхідно запровадити Україні. URL: <https://epravda.com.ua/experts/shlyah-do-yes-yaki-yeuropeyski-transportni-standarti-neobhidno-zaprovaditi-ukrajini-800424/> (Дата звернення: 17.02.2025)

11. Костюк О.С., Костюк Ю.С. Стратегічні вектори розвитку транспортної системи України в умовах євроінтеграції. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2023. Вип. 39. С. 167–175.

12. Остапенко Т.Г., Гращенко І.С., Прищепя Н.П., Транспортна система України як елемент глобальної транспортної системи..[Електронний ресурс]. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/> (дата звернення: 11.02.2025).

13. Міжнародне інформаційно-аналітичне агентство «Кроу Михайленко» <https://www.mikhailenko.com.ua/24-05-2023/logistyka-v-umovah-vijny-yak-zberegty-ta-pitrymuvaty-eksportni-postavky/> (дата звернення: 17.02.2025).

14. Журнал «Національна безпека і оборона». Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова "Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи" №1-2 (187-188) 2022. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf (дата звернення: 15.02.2025).

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

15. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України - Відновлено роботу над впровадженням електронної товарно-транспортної накладної (е-ТТН). — Міністерство інфраструктури України, 27 вересня 2022р., - URL: <https://mtu.gov.ua/news/33732.html> (дата звернення: 10.02.2025).